

dy R. h., ČČM 1904, s. 284 a pokr., ČČM 1905, s. 31 a pokr. + O skladateli R. h., ČČM 1906, s. 56 + V které době žil skladatel R. h., tamtéž, s. 255; V. Chaloupecký: V které době žil skladatel R. h.?, ČČH 1912, s. 1; E. Smetánka: LF 1912, s. 160 (bez nadpisu v rubrice Drobné zprávy; replika na práce Havlíkovy a Chaloupeckého); A. Havlík: Poznámky o původu a zpracování české povídky o Svodnici a jejím plačícím psu, Sborník filologický 1926, s. 81 (pozn. 29); J. Volf: Tzv. Hradecký rukopis. Dějiny jeho osudů, Časopis českosl. knihovníků 1926, s. 25 a pokr.; J. Vilikovský: O staročeské poezii, Řád 2, 1934/35, s. 122 → Písemnictví českého středověku (1948, s. tit. Literatura bez spisovatelů?); R. Jakobson in Verš staročeský, Českosl. vlastivěda 3. Jazyk (1934); M. Weingart: Datierung und Ursprung der altschechischen Königgrätzer Handschrift, Slawische Rundschau 1938, č. 6; A. Škarka: Z problematiky českého gotického básnictví, ČČH 48–49, 1947–48, s. 30 → in Půl tisíciletí českého písemnictví (1986); J. Hrabák in ed. Staročeské satiry (1947, 2., přeprac. vyd. s. tit. Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy, 1962); F. M. Bartoš: Básník R. h., Jihočeský sb. historický 1948, s. 1; A. Škarka in Nástin dějin české slovesnosti v obdobích před rozkladem feudalismu 1 (1955); M. Kudělka in Leopold Jan Šeršík (Ostrava 1957); B. Havránek in Hradecký rukopis (1969, faksimile); J. Kolár: Staročeská bajka o lišce a džbánu. Pokus o kontextovou interpretaci, Wiener slawistischer Almanach 1981, s. 245; R. Jakobson: Iz istorii epičeskich form v češskoj poezii četyrnadcatogo veka, Selected writings 6, sv. 2 (Berlín, New York, Amsterdam 1985; část větší, nepublikované monografie z let 1922–24 vydané z autorovy pozůstalosti). – Viz též hesla: **Desatero kázanie božie, Legenda o sv. Prokopu, O bohatci, O lišce a o džbánu, Pláč Marie Magdaleny, Pláče Panny Marie, Radosti Panny Marie, Umučení Páně.**

jl

Rukopisy královédvorský a zelenohorský

1817 a 1818

Padělané zlomky pergamenových kodexů, které předstírají původ z 13. a 9.–10. století a údajně obsahují pozdější zápisy prvotní české, národně původní orální poezie. Historická epika, lyrickoepické skladby a lyrické písně RKZ vykazují vnějšíkovou podobnost se starým evropským básnictvím, zejména lidovým slovanským, svým poetickým charakterem a ideovostí však zcela odpovídají českému preromantismu. Dlouhou u nás považovány za autentické, ovlivnily obrozené pojetí národní minulosti; spory o jejich pravost mocně zasáhly koncem 19. století do myšlenkového i politického vývoje české společnosti.

Dobové vysoké hodnocení starobylosti a etnický původních kultur vedlo u řady evropských národů od poloviny 18. do poloviny 19. století k vytváření falešných literárních památek dávnověku; u nás nadto motivovala takovéto padělky (první Píseň pod Vyšehradem z 1816, po RKZ Milostná píseň krále Václava, zlomek Evangelia sv. Jana, české glosy v latinském slovníku Mater verborum aj.) snaha podpořit oprávněnost národněobrodného úsilí dokumenty o existenci dávné české originální kultury, srovnatelné s nejstaršími evropskými. Rukopis královédvorský (RK) údajně objevil 16. 9. 1817 V. Hanka ve věži děkanského kostela ve Dvoře Král. Skládá se ze sedmi pergamenových dvoulistů oboustranně popsaných (z toho 2 jsou z 3/4 oříznuté, takže je text psán na 24 stranách a 4 prouzcích) a obsahuje šest básní epických, dvě lyrickoepické a šest lyrických, celkem 1261 veršů. Písmo odpovídá konci 13. století, nápisy označují rukopis za fragment třetí knihy (25. a 28. jsou necelé), mělo by tedy jít o zbytek mnohonásobně většího kodexu. – Rukopis zelenohorský (RZ) byl v listopadu 1818 anonymně zaslán nejvyššímu purkrabímu hraběti F. A. Kolovratovi pro nově založené České muzeum a podle obsahu původně nazván *Libušin soud*; od 1859 (zveřejnění zprávy, že rukopis nalezl důchodní J. Kovář na Zelené Hoře u Nepomuku) se nazývá podle místa nálezu. Tvoří ho dva pergamenové dvoulisty s osmi stranami textu, písmem a jazykem se hlásí do 9.–10. století a obsahuje jeden několikaveršový a jeden dlouhý zlomek historické epiky. – Zatímco RZ byl hned po nálezů označen s věcnou argumentací za falzum (J. Dobrovský) a stal se předmětem sporu, RK byl zpočátku bezvýhradně přijat za pravý (též J. Dobrovským). O jeho proslulost v zahraničí se zasloužili zejména J. G. Meinert a A. S. Šiškov, doma odborně zaštitili autentičnost obou rukopisů F. Palacký a P. J. Šafařík; představa o jejich pravosti pak podstatně ovlivnila obrozené pojetí nejstarších českých politických a kulturních dějin. Se závažnými argumenty proti RK přicházeli už od konce 50. let vědci působící mimo Čechy (M. Büdinger, J. Feifalik; polemicky proti nim mj. J. a H. Jirečkové, J. A. Helfert, F. Palacký, V. V. Tomek). 1858 přenesl pražský časopis *Tagesbote aus Böhmen* (z nacionalisticky motivovaného podnětu policie) spor na veřejnost a V. Hanka, označený tu za padělatele, žaloval pak jeho redaktora D. Kuha. Přestože se

Rukopisy královédvorský a zelenohorský

po vídeňském slavistovi B. Kopitarovi nejen k RZ, ale i k RK s nedůvěrou stavěli také někteří slovanští učenci Čechům naklonění (V. Jagic, V. I. Lamanski, V. V. Makušev, A. S. Petruševič aj.), byly i seriózní námitky z ciziny u nás šmahem označovány za protičeský útok. Z národních zrady byli na přelomu 70.–80. let obviňováni i první čeští (mimopražští) autoři knižních děl o podvrženosti RKZ a dalších památek A. V. Šembera a A. Vašek. Pochyby o pravosti RKZ byly druhotně podporovány přesvědčivými důkazy proti ostatním sporným rukopisům (1857 Píseň pod Vyšehradem a Milostná píseň krále Václava, 1877 glosy i Mater verborum). Generální revizi celé záležitosti v Masarykově časopise *Athenaeum* (od 1886), která se dala už v kontextu celkového kulturně vývojového přelomu, zahájila stať J. Gebauera. Obsahovala výčet jazykových jevů vyvolávajících nedůvěru v pravost i poukazujících k V. Hankovi jako k nejspíš možnému falzátovi a zdůvodňovala nutnost konečného rozhodnutí jak potřebami vědeckými, tak národně etickými. K tomu připojil T. G. Masaryk návrh na konkrétní postup a možnosti nového zkoumání (později též estetický a sociologický rozbor RKZ). Na dokládání podvrženosti se ojedinele podíleli starší učenci (J. Truhlář), přednostně pak (vedle Gebauera a Masaryka) profesori různých oborů z nové české univerzity (historik J. Goll, estetik O. Hostinský, klasický filolog J. Král, germanista A. Kraus, slavista a folklorista J. Polívka, matematik A. Seydler, literární historik J. Vlček) a mladí odborníci, zčásti Gebauerovi žáci (K. J. Černý, M. Opatrný, J. Vančura aj.). Kritika, původně směřující do odborných kruhů, se stala zásluhou žurnalistiky záležitostí veřejné kampaně. Ze strany obránců RKZ byla prezentována jako útok odrodilců na základy národní kultury; spor byl tak zjevně spjat nejen se staročeskou a mladočeskou politikou (v tomto případě byly zajedno), ale i s nástupem Masarykových realistů. Obhajobě RKZ, soustředěné hlavně v ČČM, Osvětě a v Národních listech, se věnovala velmi početná skupina jak historiků a filologů, tak publicistů (F. Bačkovský, J. M. Černý, J. Grégr, M. Hattala, J. Jireček, J. Kalousek, J. Ošťádal, A. Patera, J. L. Píčí, V. Piskáček, F. X. Prusík, O. V. Seykora, F. Tadra, V. V. Tomek, A. Truhlář, F. Zákrejs aj.). I po Gebauerově shrnutí hlavních důkazů padělanosti 1888 (knihou Poučení o padělaných rukopisích Královédvorském

a Zelenohorském a německou statí v čas. *Archiv für slawische Philologie*), které mělo spor po odborné stránce uzavřít i pro cizinu, přinášeli další odborníci ještě zhruba 70 let další doklady pro falzifikaci a její souvislosti (J. Pekař, J. Máchal, J. Hanuš, Z. Nejedlý, G. Friedrich, V. Hrubý, K. Titz, V. Flajšhans, M. Weingart, F. M. Bartoš, J. Dolanský aj.). Tím, že oficiální česká věda většinou přijala do konce 19. století za nepochybný názor o RKZ jako novodobých falzech, dostal spor o ně odlišnou podobu. Od doby těsně před 1. světovou válkou a zejména po celé meziválečné období v něm dominovala obrana pravosti RKZ, která se už neprojevovala jako defenziva čelící aktuálnímu destruktivnímu útoku, nýbrž jako vervní snaha znovu nastolit obecné přesvědčení o původnosti RKZ. Noví obránci usilovali proto o neplatnost dříve vyslovených námitek, a přestože neuznávali průkaznou hodnotu společenských věd a požadovali zkoumání exaktní (tj. výzkum hmoty pergamentu a písma, protože dosavadní chemické zkoušky jednoznačně nepodpořily názor o padělanosti), zabývali se ve své protiargumentaci hlavně údaji jazykovými a historickými. Ponejvíce však byli neodborníci a někdy i diletantští fanatikové (určitou výjimkou byl bývalý rektor UK, fyziolog F. Mareš) a do věcného merita sporu nemohli nic podstatného vnést. Snaha o národně hodnotovou restituci RKZ souvisela vesměs s krajním nacionalismem (leckdy s odporem proti Masarykovi, nyní prezidentovi republiky) a podstatně až s politikou českých fašistů. Obranu RKZ organizačně podpořil spolek jejich mladých stoupenců Vlajka (zal. 1930), který jí vedle speciálních tiskovin poskytoval místo ve svých časopisech a zajišťoval veřejné přednášky v Praze i mimo ni (jeden z velmi agilních obránců J. Vrzalík byl místopředsedou Vlajky, k fašistům se připojil i F. Mareš.) Všechna tato činnost byla zastavena po zákazu Vlajky počátkem 40. let. Naproti tomu 1932 založená Československá (pak Česká) společnost rukopisná (od 1935 předseda V. Vojtěch, odborník na fotochemii, autor zdařilých, tiskem vydaných fotografií RKZ), která publikovala obranné statí v svých Zprávách Českosl. společnosti rukopisné, usilovala o to, aby zůstala organizací nepolitickou; existovala až do 1952 a po 1945 ještě nepravidelně vydávala své publikace. Po prvotním zájmu o stav rehabilitace (rubriky se zprávami o RKZ v některých novi-

nách) nebyla později veřejná odezva na ni velká a také pokusy obnovit a organizovat polemiku odborných disciplín s obranou RKZ byly nesoustředěné, spočívaly – pokud se nestaly politickými konfrontacemi – převážně jen v rekapitulaci dosavadních důkazů pro falzum a nevedly k novým zjištěním. Zatímco záležitost pravosti sama o sobě přestávala být badatelsky atraktivní, vzrůstalo se (po starších pracích J. Hanuše) studium RKZ v souvislostech obrozenecké literatury, hlavně při úvahách o českém preromantismu (A. Novák, po válce F. Vodička). Nečetní obránci se veřejně ozývali od poloviny 60. let z českých kruhů v USA (S. Z. Rutar, F. C. Štěrba), mj. za finanční podpory krajských spolků. 150. výročí objevení RKZ dalo podnět k tomu, aby se skupina společenskovědních odborníků střední generace soustavně vrátila k veškeré literatuře o RKZ a v mezioborovém sborníku (1969) prověřila z pozice soudobého stavu poznání odbornou únosnost všech dosavadních argumentů proti jejich pravosti. Koncem 60. let se z iniciativy M. Ivanova a za podpory reformních politiků ujal Kriminální ústav Min. vnitra ČSSR chemického zkoumání RKZ, které pak bylo za tzv. normalizace zastaveno a jeho zatímní výsledky jen zčásti zveřejněny (důkazy o palimpsestech). Renovovaná vlna rehabilitace RKZ, která se zvedla počátkem 90. let (se zřízením speciálního nakladatelství a klubu přátel), věcně zatím hlavně staví na odborně vratké koncepci, že básně RKZ, původně orální poezie, která má své osobité projevy i v jazyce, si vyžadují naprosto odlišný přístup než ostatní středověká literatura (J. Enders). Dosavadním výzkumem je padělanost RKZ prokázána. Ve středu celého podniknutí zřejmě stál V. Hanka se svým přátelským kruhem, sám byl nejspíše také staročeským textátorem všech básní a autorem lyriky RK; autorství J. Lindy u epických básní je dobře možné. Věrohodné jsou i předpoklady, že písařem byl malíř a restaurátor F. Horčíčka a že zcela stranou mystifikace nemohl být Josef Jungmann, pro jiné přímé participanty jsou pouze slabé hypotézy.

RK je sborník anonymních nerymovaných básní, údajně pozdních zápisů tvorby národně původní básnické školy, která jako jedna větev slovanské folklorní slovesnosti patřila k nejstarším v Evropě. Epické básně (z nichž polovina je psána tak jako srbská lidová epika desítislabičným veršem) látkově zahrnují dobu od

předkřesťanství (vláda Sámova a prvních Přemyslovců) po polovinu 13. století. Zpodobují většinou boje s útočícími nepřáteli nebo s cizáckými okupanty a oslavují hrdiny těchto zápasů (*Oldřich a Boleslav, O pobití Sasíkův, zvaná též Beneš Hermanův, O vícestvie nad Vlaslavem – Čestmír, O velikém pobití – Záboj*), básně *O slavném sedání (Ludiše a Lubor)* je obrazem rytířského turnaje. Historickým dějem je z nich nejmladší skladba *O velikých bojích křesťan s Tatary (Jaroslav)*, která je i dílem nejrozsáhlejším (téměř 300 veršů) a vypráví o vítězství Jaroslava ze Šternberka 1241 na Hostýně u Olomouce nad Mongoly táhnoucími východní křesťanskou Evropou a o zázraku, který přitom přivodila Panna Maria. Lyrickoepické básně *Zbyhoň a Jelen* líčí individuální osudy, jedna baladickým způsobem tragickou událost, druhá je romancí o šťastném vyznění milenecké lásky. Lyrické písně (*Jahody, Kytice, Opuštěná, Růže, Skřivánek, Zezhulice*) jsou převážně erotické a v své elegické i rozsmarné notě jsou blízké folklorním písním ruským, srbským a českým. – RZ (obsahuje část básně nazývané obyčejně *Sněm* a rozsáhlejší skladbu zvanou *Libušin soud*) sahá i svou epickou látkou do nejdálenější, ještě bájeslovné minulosti, vypráví o vyspělých právních zvyklostech při soudním jednání kněžny Libuše a o jejím rozsouzení bratří Chrudoše a Stalava ve sporu o dědictví po otci. Předstírajíce dávný původ prezentují básně RKZ, které plně odpovídají poetickým intencím českého preromantismu, v podobě svých hrdinů a dějů ideální perspektivy formující se české společnosti na počátku 19. století. Vůdčí ideou RK je představa národní komunity natolik semknuté, jednotné a uvědomělé, že se dokáže bránit proti vetřelcům (jimiž jsou hlavně Němci); těsně se k ní váže (především v RZ) myšlenka národní osobitosti a soběstačné síly. Do ideového fondu obou děl dále patří přirozená rovnost lidí, humánní soucit, touha po právu a spravedlnosti. Ucelenosti ideové odpovídá jednotnost umělecké stylizace. Básně RKZ navozují dojem, že jsou dílem pěvců, kteří tvoří z nadindividuální pozice a vyjadřují tak za svůj národní kolektiv jeho shodně formovaný vztah k lidem a přírodě; s líčenými boji a postavami zároveň kreslí i hodnotový, morální a citový obzor svých posluchačů. Výrazným prostředkem umělecké metody je volné, kompozičně nepropracované přiřazování motivů, výjevů, popisů

Rukopisy královédvorský a zelenohorský

hrdinů a bojů či promluv nebo přírodních scén, které postrádají výslovně vyjádřenou kontextaci a jsou pak snadno schopny jakoby se vyčlenit ze souvislosti skladby („mnohý zpěv může býti pokládán jen za agregát básnických obrazů“, F. Palacký). Na těchto jednotlivých dílčích obrazech, které vždy dokáží i samy o sobě navozovat celkovou atmosféru zvláštního poetického světa, do značné míry spočívá citová naléhavost básní a jejich estetická působivost. – Zejména v 19. století RKZ výrazně inspirovaly české umění výtvarné (J. Mánes, M. Aleš, J. V. Myslbek) a hudební (B. Smetana), zčásti i slovesné (J. Zeyer).

EDICE: Rukopis kralodvorský. Sebrání lyricko-epických národních zpěvů... (1819, spr. 1818, ed. V. Hanka, písmenkový přepis); in J. B. Rakowiecki: Prawda Ruska... 1 (Varšava 1820, s. 235, RZ); Soud Libušin (ed. A. a J. Jungmannovi), Krok 1, 1821/22, s. 48; Kralodvorský rukopis (1829, ed. V. Hanka; s RZ a něm. překl. V. A. Svobody); Rukopis kralodvorský a jiné výtečnější zpěvoprávné básně... (1835, ed. V. Hanka; i RZ a překl. do nové češ.); in ed. Die ältesten Denkmäler der böhmischen Sprache (1840; RZ, ed. F. Palacký, P. J. Šafařík); Rukopis kralodvorský a jiné výtečnější národní zpěvoprávné básně (1843, ed. V. Hanka; i RZ, s transliterací textu a překlady do pol., ukr., srbochorv., slovin., hornoluž., něm. a angl. jazyka); in Výbor z literatury české 1 (1845; RZ ed. an. F. Palacký a P. J. Šafařík, RK ed. an. K. J. Erben); Polyglotta Kralodvorského rukopisu (1852, ed. V. Hanka; i RZ, s transliterací textu a největším souborem překladů – rus., srb., ilyr., pol., hornoluž., ital., angl., něm.; v ukázkách dolnoluž., ukr., slovin., franc., bulh.); Rukopis kralodvorský. Vydání fotografické (1862, ed. A. J. Vrtátka, foto J. Rokos); Rukopis zelenohorský a kralodvorský (1864, ed. J. Kořínek; opr. vyd. 1870 a 1875); Kralodvorská rukopis (Petrohrad 1872, ed. a překl. N. A. Někrasov, s písmenkovým a transliteracním přepisem); Básně staronárodní Rukopisův zelenohorského a kralodvorského (1879, ed. J. Jireček, s překl. do nové češ.); Rukopisy kralodvorský a zelenohorský (1886, ed. F. X. Prusík); Rukopis zelenohorský a královédvorský (1889, ed. F. Zákrejs, s obšírným koment., foto J. Husník, ilustr. M. Aleš); Rukopisové zelenohorský a kralodvorský. Památka z 19. věku (b. d., 1911, ed. J. Hanuš, s překl. do nové češ.); Rukopis zelenohorský a kralodvorský (1928, ed. F. Krčma); Rukopis královédvorský a zelenohorský (1930, ed. V. Flajšhans, foto V. Vojtěch); in F. Mareš: Pravda o Rukopisech zelenohorském a kralodvorském (1931, ed. F. Mareš, písmenkový přepis, foto J. Husník a J. Rokos); Rukopis královédvorský a zelenohorský (1961, přebásnil K. Bednář); J. Kašpar: Rukopisy královédvorský a zelenohorský – paleografický přepis, sb. RKZ. Dnešní stav poznání (1969); Rukopis zelenohorský a královédvorský (1991, ed. J. Enders); RKZ (1997, ed. K. Nesměrák). ■

BIBLIOGRAFIE: M. Laiske: Bibliografie RKZ (vydání, překlady, literatura předmětu), sb. RKZ. Dnešní stav poznání (1969). ■ LITERATURA (v českých titulech jsou užívány zkratky RK, RZ, RKZ bez ohledu na drobné jazykové difference v dobových názvech těchto děl): J. Brdička: Věneček uvit třicetileté památce nalezení RK (1847); V. V. Tomek: Die Grünberger Handschrift. Zeugnisse über die Auffindung des Libušin soud (1859 ← ČCM 1859, přel. J. B. Malý); an. (J. A. Helfert): Max Büdinger und die Königinhofer Geschwister (1859); M. Büdinger: Die Königinhofer Handschrift und ihr neuester Verteidiger (Vídeň 1859); J. Feifalik: Über die Königinhofer Handschrift (Vídeň 1860); F. B. Květ: Estetický rozbor RK (1861); H. Jireček, J. Jireček: Die Echtheit der Königinhofer Handschrift kritisch nachgewiesen (1862); J. E. Vogel: Die Echtheit der Königinhofer Handschrift (1863); Padesátiletá slavnost objevení RK dne 28., 29. a 30. září 1867 (1867); A. K. Víták: Václav Hanka a RK. K oslavení padesátileté památky nalezení RK (1867, s textem RKZ); I. J. Hanuš: Das Schriftwesen und Schrifttum der böhmisch-slowenischen Völkerstämme in der Zeit des Überganges aus dem Heidentume in das Christentum (1867) + Die gefälschten böhmischen Gedichte aus den Jahren 1816–1849 (1868); V. Brandl: Libušin soud. Rozprava o námitkách, které prof. A. V. Šembera proti pravosti básně té učinil (1878); A. V. Šembera: Libušin soud, domnělá nejstarší památka řeči české, jest podvržen. Těž zlomek Evangelium sv. Jana (Vídeň 1879); V. Brandl: Obrana Libušina soudu (1879); A. V. Šembera: Odpověď ... J. Jirečkovi a V. Brandlovi na jejich obranu pravosti Libušina soudu (Vídeň 1879); A. Vašek: Filologický důkaz, že RKZ, též zlomek Evangelia sv. Jana jsou podvržená díla Václava Hanky (1879); A. V. Šembera: Kdo sepsal RK roku 1817? (Vídeň 1880) + Dodavek (ke kn. Kdo sepsal...) (Vídeň b. d.) + Druhý dodavek (Vídeň b. d.) + Třetí dodavek (Vídeň b. d., vše asi 1880–81); A. Storoženko: Očerki iz istorii češskoj literatury 1. Rukopisi Zelenogorskaja i Kralodvorskaja (Kijev 1880); A. V. Šembera: Die Königinhofer Handschrift als eine Fälschung nachgewiesen (Vídeň 1882); J. Grégr: Na obranu RKZ (1886, t. r. i rozšíř. vyd. ← NL 4. 3. – 4. 7. 1886, příl.); J. Goll: Historický rozbor básní RK: Oldřicha, Beneše Heřmanova a Jaroslava (1886); J. M. Černý: Legenda o sv. Kateřině a RKZ. Příspěvek k obraně jejich pravosti (1886); O. V. Seykora: Ad RK (1886); sb. Zpráva o chemickém a drobnohledném ohledání některých rukopisův muzejních (protokoly, zprávy V. Šafaříka a A. Bělohoubka (1887 ← ČCM 1887, s. 297); F. Bačkovský: Na obranu proti některým masarykovcům a gebauerovcům (1887) + RKZ ve světle pravděpodobném (1888); J. Gebauer: Poučení o padělaných RKZ (1888); J. Knieschek: Der Streit um Königinhofer und Grünberger Handschrift (1888); F. Bačkovský: Jak znamenitým učencem byl by padělatel RKZ (1889); A. K. Víták: RKZ mnozí obránci uškodili více než pochybovači (1889); J. Lippert:

Die tschechische Ursache und ihre Entstehung (b. d., 1890); O. V. Seykora: Na obranu RK (1893); J. Lippert: Sozialgeschichte Böhmens in vorhussitischer Zeit 1. Die slawische Zeit und ihre gesellschaftlichen Schöpfungen (1896); V. Flajšhans: Podrobný seznam slov RK (1897); M. (D.) Žunkovič: Wann wurde Mitteleuropa von den Slawen besiedelt (Kroměříž 1904, rozšíř. vyd. 1906; 1910 vyd. s tit. Die Slawen, ein Urvolk Europas); H. Jireček: Báseň Jaroslav RK (1905) + Příspěvky k rozpoznání RK (1907); J. Oščádal: Jak oslavíme stoletou památku RKZ? (1908); J. Letošník: Dějepisný rozbor RK (1910); sb. Boj o podvržené Rukopisy. Vzpomínky po 25 letech (1911, red. J. Herben; příspěv. J. Goll, J. Herben, A. Kraus, T. G. Masaryk, J. Polívka, J. Truhlář, J. Vančura aj. ← Čas 15. 2. 1911); M. Hattala: Obrana RK (1911); J. Oščádal: O jazyku neboli řeči a slohu básní rukopisných (b. d., 1911); H. Wurt (V. Horák): Proč nemohl Hanka býti padělatelem RKZ? (1911); M. (D.) Žunkovič: Rukopisy z. a k. Jejich literární rehabilitace provedené starými a novými důkazy pravosti (1911); M. Hattala: Verteidigung der Königinhofer Handschrift (Berlín 1912); Píčov poslední odkaz (1914, ed. J. Kryštůfek, J. Waněk; s otiskem vyjádření zahraničních paleografů); J. Mareš: Rukopisné jubileum (1917); P. Kisch: Der Kampf um die Königinhofer Handschrift. Ein Beitrag zur Jahrhundertfeier (1918); V. Hrubý: Václav Hanka a jeho RK (1919); D. Žunkovič: Die slawische Vorzeit (1919); J. Peisker: Kdo byli naši předkové; co jsme po nich v sobě zdědili (b. d., 1920); J. Schneider: Poznámky k námitkám proti Bělohoubkovým zkouškám RK (1921); H. Kuffner: Záboj a Čestmír. Obrazy starého českého válečnické doby předkřesťanské (1923); J. Bareš: Moje válečná činnost... – RKZ (1924); H. Kuffner: Tataři na Moravě. Byla, či nebyla bitva u Olomouce? (1926); F. Mareš: Vědecké metody realismu, zvláště v otázce Rukopisů (1927); F. Kolda: Důkaz o pravosti RK (1927, dopln. vyd. 1928); A. Kraus: Vědecké metody pana prof. dr. Frant. Mareše, zvláště v otázce Rukopisů (1928); J. Kuffner: Věda, či báchora? (1928); F. Mareš: Klamnost důkazů podvržení RKZ (1928) + Boj proti Rukopisům, kteraký by konec měl vzít, ukázali A. Kraus a V. Flajšhans (1929); F. Kolda: Rukopisy a věda. Nové důkazy pravosti RKZ... (1931); F. Mareš: Pravda o RKZ (1931); V. Flajšhans: Dva příspěvky ke kritice Rukopisů. 1. Naše Rukopisy a vídeňská vláda, 2. Zázrak hostýnský a báseň Jaroslav (1932 ← ČCH 1931 a 1932); F. Mareš: Marnost bojů proti Rukopisům (1933); B. Spurný: Texty RKZ podávají důkaz... (1933); J. Vrzalík: Poučení o nepadělaných RKZ (1933, s novočeským zněním od K. Slavaty a fotografiemi V. Vojtěcha); M. (D.) Žunkovič: Závěr českého sporu o Rukopisy (1933); A. Neumann: Pravda o sv. Hostýně (1933); J. E. Hanka: Stovražba 1, 2 (1934) + Strašidlo RKZ (1935); L. Kunte: Pan Vrzalík „rehabilituje“ Rukopisy (1935); F. Mareš: Poslední vzdory pravdě o Rukopisech (1935); J. Šebánek: Pověst štramberská a příspěvky k diskusi

o Hostýn a Žarošice (1935); F. Štoviček: O bitvě na Turském poli a osmi básničkách RK (1935); K. Andrlík, J. Vrzalík: Stručné poučení o nepadělaných Rukopisech (1936, přeprac. a rozšíř. vyd. 1937); F. M. Bartoš: Rukopisy (1936; 1946 přeprac. s tit. RKZ); F. Mareš: Remarques sur le problème des manuscrits tchèques de Králové Dvůr et Zelená Hora (1936); L. Matoušek: Případ Paměti přibyslavské jako příspěvek k boji o pravost RKZ (1936); Pravda o Rukopisech. Stenografický záznam [rozhlásové] diskuse... V. Vojtěcha s ... M. Weingartem (1936); F. M. Bartoš: Listy profesorovi F. Marešovi o RKZ (1937 ← NO 28. 7. 1937 a pokr.); Bodhisatwa: Jsou Rukopisy falešné? (1937); L. Malinský: Sloupy oficiální pověry o Rukopisech (1937) + Student a profesor v diskusi o Rukopisech (1937); F. Mareš: Strach z pravdy (1937); J. Miszewski: Walka o czeskie rękopisy (Krakow 1937); Proti sofismatům. Sborník odpovědí k statím o RKZ v brněnském měsíčníku Věda a život a v ... Nár. osvobození (1937; příspěv. K. Andrlík, F. Mareš, L. Matoušek, K. Třeska); F. Mareš: Nepravdivé legendy o RKZ (1938); L. Matoušek: Za pravdou Rukopisů (1938); J. Pernerová: Tři důkazy o RKZ pro každého, zvláště pro bývalé idioty. 1888–1938 (1938); T. Vardas: Rukopisy jsou pravé (1938); F. M. Bartoš: Historický rozbor RKZ (1939); L. Matoušek: Po stopách pravdy a podvodu. Jazyková část od K. Třesky (1939); J. Šery: Němci o naší historii (1939); V. Zákrejs: Bitva u Olomouce 1241 1, 2 (b. d., 1939); M. Mičko: Výtvarné dědictví Rukopisů (1940); A. R. Svoboda: České vítězství nad Tatary (1946); F. Střežek: Závěrečné slovo o Rukopisech (1947); V. Zákrejs: Spor o minulost (1947); L. Matoušek: Vzpomínky na boj za vědeckou pravdu: RKZ 1, 2 (Chicago 1958, 1959); J. Dolanský: Neznámý jihoslovanský pramen RKZ (1968); F. C. Štěrba: Slovníček rukopisného boje. Soupis obránců a odpůrců RKZ (Sao Paulo 1967, Chicago 1968); J. Dolanský: Ohlas dvou ruských básníků v RKZ, AUC Praha, Philologica – Monographia 28, 1969; sb. RKZ. Dnešní stav poznání (1969, red. M. Otruba; příspěv. Z. Fiala, J. Kašpar, J. Kočí, M. Komárek, M. Laiske, J. Mezník, M. Otruba, V. Procházka, M. Řepková); M. Ivanov: Tajemství RKZ (1969 ← LitN 1967); V. Kopecký: Plno záhad kolem Hanky (1969); M. Ivanov: Záhada RK (1970); J. Dolanský: Záhada Ossiana v RKZ (1975); Protokoly o zkoumání RKZ a některých dalších rukopisů Nár. muzea v Praze (1967–1971), Sborník NM v Praze, ř. C – lit. hist., 1991, sv. 36; Almanach rukopisné obrany 1–3 (1991–95; příspěv. F. Adámek, J. Enders, K. Nesměrák, O. Sekanina, J. Urban, K. Urban aj.); J. Enders: RKZ. Vznik, styl a básnická hodnota staročeské orální poezie (1992) + Jazykovědný rozbor RKZ a dalších staročeských textů s nimi spojených (1993); M. Ivanov: Utajené protokoly aneb Geniální podvod (1994); J. Urban, K. Nesměrák: Fakta o Protokolech RKZ (1996). ■● ref. nález RK: V. A. Svoboda, Vaterländische Blätter für den österreichischen Kaiserstaat, příl. Chronik der ös-

Rukopisy královédvorský a zelenohorský

terreichischen Literatur (Viedeň) 1818, sv. 1, s. 52 a pokr.; J. Linda, Cís. král. privil. pražské noviny 1818, s. 115; an., Týdeník aneb Prešpurské slovenské noviny (Bratislava) 1818, s. 277; J. Dobrovský in Geschichte der böhmischen Sprache und ältern Literatur (1818, s. 385, nově Dějiny české řeči a literatury, 1936, s. 248, ed. B. Jedlička); J. H. Dambek, Hesperus 1818, s. 564 a Erneuerte vaterländische Blätter für den österreichischen Kaiserstaat (Viedeň) 1819, č. 9 a 10 ●; J. G. Meinert: Über die Königinhofer Handschrift, Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst (Viedeň) 1819, č. 1, 2 a Hyllos 1819, sv. 1, s. 116 a pokr.; J. Dobrovský: Literarischer Betrug (o RZ jako falzu), Archiv für Geschichte, Statistik, Literatur und Kunst (Viedeň) 1824, s. 260; W. A. S. (V. A. Svoboda): Libuša als Gesetzgeberin, Archiv für Geschichte... (Viedeň) 1824, s. 349; J. Dobrovský: Vorläufige Antwort auf des Herrn W. S. Ausfälle im Archive Nr. 64 ..., Archiv für Geschichte... (Viedeň) 1824, s. 435 → (i přechozí 2 čl.) Literární a prozodická bohemika (1974, ed. M. Heřman) a (výňatky v čes. překl.) Výbor z díla (1953, ed. B. Jedlička); an. (J. Dobrovský): ref. J. B. Rakowiecki: Prawda Ruska ..., Jahrbücher der Literatur (Viedeň) 1824, s. 88 → (výňatky v čes. překl.) Výbor z díla (1953, ed. B. Jedlička); V. A. Svoboda in ed. Kralodvorský rukopis (1829); F. Palacký: ref. ed. Kralodvorský rukopis, Jahrbücher d. Literatur (Viedeň) 1829, s. 138 → zkráceno s tit. Bemerkungen über die Königinhofer Handschrift) Gedenkblätter (1874) a (výňatky) Spisy drobné 3 (1902) + in Würdigung der alten böhmischen Geschichtsschreiber (1830); J. Palkovič: Libušin soud (pochyby o pravosti), Tatranka (Bratislava) 1832, sv. 1, s. 48 (k tomu polemika: J. Jungmann, ČČM 1832, sv. 2, s. 235; J. Palkovič, an., Tatranka 1834, sv. 3, s. 101); J. Kalina: Die Königinhofer Handschrift, Ost und West 1844, s. 219 a pokr.; J. E. Vogel in Grundzüge der böhmischen Altertumskunde (1845); P. J. Šafařík in ed. Gedichte aus Böhmens Vorzeit, verdeutscht von J. M. Gr. von Thun (1845); V. B. Nebeský: RK, ČČM 1852, sv. 3, s. 127 a pokr. a 1853, s. 116, 335; J. E. Vogel: Estetický význam básní RK: Záboj a Jaroslav, ČČM 1854, s. 440; J. J., H. J. (J. a H. Jirečkové): Studie o RK 1–30, Slovenské noviny, příl. Světozor (Viedeň) 1858, s. 43 a pokr.; an. (A. Zeidler): Handschriftliche Lügen und palaeographische Wahrheiten, Tagesbote aus Böhmen 6. 10. 1858 a pokr.; V. V. Tomek: Svědectví o nalezení Libušina soudu + Dodatky ke zprávě o RZ..., ČČM 1859, s. 28, 102; M. Büdinger: Die Königinhofer Handschrift und ihre Schwestern, Historische Zeitschrift (Mnichov) 1859, sv. 1, s. 127; V. B. Nebeský: Vorlegung der Briefe W. A. Svobodas aus den Jahren 1817–19, die Königinhofer Handschrift betreffend, Sitzungsberichte der k. böhm. Gesellschaft der Wissenschaften 1859, d. 2, s. 58; K. Tieftrunk: Hlavní povahopisy RK a důležitost jejich pro kulturní dějepis český, ČČM 1867, s. 155; A. K. Viták in Dějiny královského věnného města Dvora Králové nad Labem (1867, s. 244); L. Krummel: Die

Literatur über die Königinhofer Handschrift, Heidelberger Jahrbücher der Literatur 1868, s. 580, 593; K. J. Erben: Příspěvky k dějepisu českému sebrané v starých letopisech ruských (též příbuznost lyriky RK s ruskými lidovými písněmi), ČČM 1870, s. 90; A. J. Vrtátko: Vzájemné dopisy V. Hanky a Jos. Dobrovského (též dopis Dobrovskému z 17. 9. 1817 o nález RK), tamtéž, s. 215, 311; J. Truhlář: O prozodice české (v RKZ), ČČM 1871, s. 141; J. Goll: O českém verši desetislabičném (v RZ), tamtéž, s. 246; A. J. Vrtátko: Hanka a Dobrovský v poměru k sobě a k RKZ, tamtéž, s. 287, 411; J. Gebauer: O metaforických obrazech básní národních, zvláště slovanských, LF 1874, s. 97, 225 + O začátcích, v jakých si libují národní písně, zvláště slovanské (i RZ), LF 1875, s. 19; I. B. Mašek, J. Gebauer: Příspěvky k výkladu RK, LF 1875, s. 97, 1876, s. 157 a pokr., 1877, s. 86, 1878, s. 232, 1879, s. 230; F. Čupr: Mytologie RK, Pokrok 5. 2. 1876 a pokr.; V. Brandl: Příspěvek k mytologii české (podle RKZ), ČČM 1876, s. 59; J. Jireček: O nejnovějších námitkách proti pravosti našich starých památek (RZ a Evangelium svatojanské), ČČM 1878, s. 119, i sep.; F. Bartoš: Spory o pravost RZ (přehled literatury), Osvěta 1879, s. 545; J. A. Helfert: Die ältesten Denkmale böhmischen Schrifttums und der Streit über deren Echtheit, in J. Vlach: Die Tschecho-Slawen (Viedeň, Český Těšín 1883, s. 359); J. Gebauer: Potřeba dalších zkoušek RKZ, Athenaeum 3, 1885/86, s. 152; T. G. Masaryk: List redaktora Athenaea..., tamtéž, s. 164 + Všeobecná pravidla, dle nichž veřejná kritika literární má posuzovat zkoumání RKZ, tamtéž, s. 188; J. Gebauer: Poznámky k diskusi o RKZ, tamtéž, s. 192 a pokr.; J. Truhlář, J. Vančura, J. Vlček, K. Černý, T. G. Masaryk: Srovnání epických básní RK a RZ s novějšími díly literárními, tamtéž, s. 205, 265; J. Král: Několik slov o kritické metodě filologické + Ještě několik slov o kritické metodě filologické, Athenaeum 3, 1885/86, s. 263, 395; J. Vlček: RK a RZ ze stanoviska literárněhistorického, Athenaeum 3, 1885/86, s. 349; A. Kraus: Staroněmecká ukolébavka (obdoba sporu o RKZ), tamtéž, s. 357; V. Jagić: Philologie und Patriotismus, Archiv für slawische Philologie (Berlín) 1886, s. 335 a pokr., čes. Athenaeum 3, 1885/86, s. 449; T. G. Masaryk: Náčrt sociologického rozboru RZ a RK, Athenaeum 3, 1885/86, s. 406; J. Polívka: O osobních jménech v RK a RZ, tamtéž, s. 426; O. Hostinský: Glossy ke sporu o Rukopisy, tamtéž, s. 429; F. Zákrejs: O novější výpravě proti Rukopisům, Osvěta 1886, s. 333; J. Jireček: Jak P. J. Šafařík za posledních svých let smýšlel o RKZ (výňatky z dopisů), tamtéž, s. 356; J. Kalousek: Ve sporu o Rukopisy, tamtéž, s. 376 a pokr.; F. X. Prusík: K obraně RKZ, Světozor 1886, s. 259 a pokr.; T. G. Masaryk: Příspěvky k estetickému rozboru RK a RZ, tamtéž, s. 275; A. Seydler: Počet pravděpodobnosti v přítomném sporu + Dodatky k mé úvaze o pravděpodobnosti, tamtéž, s. 299, 446; J. Neruda: Všeobecné slovo o záležitosti RK, NL 15. 4. 1886, příl. → Literatura 3 (1966); F. Zákrejs: O nynějším

výzbroji proti našim Rukopisům, Osvěta 1886, s. 454; RK (anketa o charakteristice V. Hanky, V. A. Svobody, J. Lindy, J. Jungmanna, F. Palackého a obsahova pravosti; přisp. F. Čenský, J. Emler, M. Hattala, J. V. Jahn, H. Jireček, J. Jireček, J. Kalousek, J. Krejčí, I. B. Mašek, A. Patera, F. L. Rieger, A. Rybička, V. Svoboda, V. V. Tomek, A. P. Trojan), Hlas národa 11. 5. 1886 a pokr.; F. X. Prusík: O filologických námitkách proti RKZ, Osvěta 1886, s. 559 a pokr.; M. Hattala: Gegen den neuesten Angriff des Herrn Prof. V. Jagić auf die Königinhofer Handschrift, Politik 1. 8. 1886 a pokr.; J. Truhlář: O shodách RK a RZ s novějšími díly literárními. Význam těchto shod, Athenaeum 4, 1886/87, s. 12; J. L. Píče: Několik slov o našich starých Rukopisech, NL 30. a 31. 12. 1886, příl. a 4. 1. 1887, příl. a pokr.; F. Jokl: Un dernier mot sur les faux poèmes tchèques (s úvodem G. Parise), Revue critique d'histoire et de littérature (Paříž) 1887, s. 51; an. (J. Truhlář, dub.): Anerkannte Falsa der böhmischen Literatur aus der ersten Hälfte unseres Jahrhunderts (s pozn. V. Jagiće), Archiv für slawische Philologie (Berlín) 1887, s. 101; an.: Jak cizina soudí o tzv. obhajování RK a RZ, Athenaeum 4, 1886/87, s. 169; J. Gebauer: Chemische und mikroskopische Prüfung der Königinhofer Handschrift, Archiv für slawische Philologie (Berlín) 1887, s. 151, čes. Athenaeum 5, 1887/88, s. 72 a pokr. + Unechtheit der Königinhofer und Grünberger Handschrift, Archiv für slawische Philologie (Berlín) 1887, s. 496, 1888, s. 1 a pokr.; B. Kamiński (J. Polívka): Ostatni zwrot w sporze o starożytność rękopisów Królowdowskiego i Zielenogórskiego, Prace filologiczne (Varšava), sv. 2, 1887/88, s. 459; J. Truhlář: Zur Beleuchtung des Handschriftenstreites in Böhmen, Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung (Innsbruck) 1888, s. 369; A. Bělohoubek: O chemické a mikroskopické zkoušce RK, Osvěta 1888, s. 466, 638; V. V. Tomek: Zpráva komisi muzejní v příčině RKZ čtená v sezení výboru dne 14. 1. 1889, Osvěta 1889, s. 316; A. Havlík: K otázce jerové v staré češtině, LF 1889, s. 45 a pokr.; J. Pekař: Hrubá Skála. Příspěvek k historické topografii a ke sporu o RK, Athenaeum 8, 1890/91, s. 33; J. Gebauer: Po pěti letech, tamtéž, s. 125; J. Král: O prozodii české, § 26, LF 1893, s. 430 → O prozodii české 1 (1923, ed. J. Jakubec); V. Flajšhans: Boj o Rukopisy 1, 2, ČČM 1896, s. 195, i sep., a 349 + (V. F.) Po desíti letech, Čas 1896, s. 744 + Odpověď na Herbenovo uveřejnění Po desíti letech, NL 25. 11. 1896; J. Gebauer: O nové obraně padělaného RK, LF 1896, s. 275, i sep.; M. Murko in Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der böhmischen Romantik (Štýrský Hradec 1897); V. Flajšhans: Hankův proces proti Kuhovi (podle soudních spisů), Osvěta 1897, s. 8, 105; J. Herben in Deset let proti proudu (1898; 1935 rozšíř. vyd. s tit. Kniha vzpomínek); J. Hanuš: Sporné památky (historie sporů o RKZ), sb. Památník na oslavu padesátiletého panovnického jubilea... Františka Josefa I. (1898, s. 16); J. Pekař: Franz Palacký 14. P. und die böhmischen literarischen Fälschungen, Poli-

tik 6. a 13. 10. 1898; J. Máchal: Hankovy Ohlasy písní ruských. Příspěvek k dějinám proveniencie RK, LF 1899, s. 30; J. Karásek: Hanka fecit, MR 1899/1900, sv. 11, s. 171 → (s tit. Básník Rukopisů) Tvůrcové a epigoni (1927); J. Hanuš: Český Macpherson. Příspěvek k rozboru literární činnosti J. Lindy a k provenienci RK a RZ, LF 1900, s. 109 a pokr.; J. Pekař: K sporu o zádrhu slovanskou (s historií sporu o RKZ), ČČH 1900, s. 243; J. Hanuš: Další svědectví vynikající účasti Jos. Lindy ve složené RKZ, LF 1901, s. 235 + Padělky první romantické družiny české + První období sporů o pravost památek podvržených, sb. Literatura česká 19. století 1 (1902, dopln. vyd. 1911); E. Denis in La Bohême depuis la Montagne Blanche (Paříž 1903, s. 583; čes. s tit. Čechy po Bílé hoře 1, 2, 1903–05, přel. J. Vančura, výňatek s tit. E. Denis o posledním sporu rukopisovém, LF 1903, s. 251); J. Gebauer: Třináct listů prof. I. B. Maška (z 1875–98), LF 1903, s. 254; C. Boguslawski: Jaroslav, poemat staroczeski z Królowdowskiego rękopisu z punktu widzenia historycznego, Przegląd historyczny (Varšava) 1906, s. 306, i sep.; Z. Nejedlý: Kotle a lesní rohy (anachronismus v reáliích RK), Sborník prací historických. K 60. narozeninám dvor. rady prof. dr. Jaroslava Golla (1906, s. 380); J. Hanuš: Padesátiletá diskuse o Rukopisy, LF 1906, s. 109, 211; Z. Nejedlý: Z dozvuků bojů o RKZ, LF 1906, s. 432; V. Prasek: A. Vašek a A. V. Šembera. Příspěvek k dějinám literárním vůbec a sporům o Rukopisy r. 1879 zvláště, Věstník Matice opavské 1907, s. 87; M. Hýsek: Bürgerovy ohlasy v české literatuře 4. Rukopisy a ohlasy další, LF 1908, s. 235; M. Gebauerová: Dopisy prof. E. Alberta prof. J. Gebauerovi (z 1888–99, se zmínkami o RKZ), LF 1909, s. 44 a pokr., 1910, s. 287 a pokr., 1911, s. 43 a pokr.; V. Jagić in Encyklopedija slavjanskoj filologii 1 (Petrohrad 1910, Istorija slavjanskoj filologii, V. Hanka, RKZ); J. Hanuš: T. G. Masaryk a rukopisný boj..., Čes. mysl 1910, s. 200 + in ed. Rukopisové z. a k. Památka z 19. věku (1911); V. Jagić: Můj poměr k RK, Čas 26. 2. 1911; Prezidium Muzea Království českého oznamuje (výpsání ceny na rehabilitaci RK), ČČM 1911, s. 303, 480; J. L. Píče: RK před mezinárodním soudem paleografů skvěle obstál, Nár. politika 17. 12. 1911, příl.; Prohlášení (52 českých vědců proti pokusu J. L. Píče obhajovat pravost RKZ), NL, Nár. politika, Čes. slovo aj. 31. 12. 1911; F. Tučný in Přes realism (1912); Denní zápisky dr. J. L. Píče o cestě do Paříže a Milána za paleograficko-chemickou zkouškou RK (ed. Č. Zíbrt), Čes. slovo 18. 1. 1912 a pokr. → an. ed. RK (1912); F. Spina: Anton Zeidler und die gefälschten tschechischen Handschriften, Deutsche Arbeit 12, 1912/13, s. 611; F. Prazák: K bojům o Rukopisy (dopisy A. V. Šembery a A. S. Petruševiče z pozůstalosti A. Vaška), Čas 19. 4., 3. 5., 4. 6., 5. 7. 1913, příl. Hlídka Času, č. 29, 33, 41, 49; G. Friedrich: RKZ po stránce paleografické, NL 5. 4. 1914 a pokr.; V. Hrubý: Psal Hanka RK? (paleografický rozbor) + Hanka – padělatel, ČČH 1917, s. 1, 280 a 399; J. Máchal in ed. Hankovy

Rukopisy královédvorský a zelenohorský

Písně a Prostonárodní srbská múza do Čech převedená (1918); A. Frinta: Rukopisné podvrhy a naše spisovná řeč, NŘ 1918, s. 1; J. Hanuš: Poslední boj o Rukopisy, Nové Athenaeum 1, 1919/20, s. 1 a pokrač.; J. B. Novák: Napoleon a my (též ohlasy napoleonských válek v RK), Naše doba 28, 1920/21, s. 481; M. Hýsek: K rukopisnému boji v Bráfových pamětech, Čas 28. 5. 1922; M. Gebauerová in Rodinné vzpomínky na Jana Gebauera (1926); A. Pražák: Slovenský předchůdce českých Macphersonů, in Slovenské studie (1926) → (s tit. Slovenský pokus o rukopisný podvrh) in České obrození (1948); F. Šimek: O vzájemném vlivu jazyka Antonína Marka a jazyka podvrhů družiny Hankovy, sb. Mnéma. Sborník vydaný na paměť... J. Zubatého... (1926); F. Táborský: Jos. Linda a melodie českého verše, Kmen 1, 1926/27, s. 140, 165; M. Hýsek: Rukopisy ze stanoviska literárněhistorického, NL 24. 4. 1927; G. Friedrich: Rukopisy po stránce paleografické, NL 1. a 8. 5. 1927; J. Zubatý: Rukopisy ze stanoviska jazykového, NL 15. a 22. 5. 1927; J. Pekař: Rukopisy ze stanoviska historického, NL 29. 5., 5. a 12. 6. 1927; V. Jirátko: Hanka a Matthisson, LF 1927, s. 270; B. Vydra: České padělky rukopisné v polské literatuře, Bratislava 1929, s. 34, i sep.; F. Roubík: Účast policie v útoku na Rukopisy r. 1858, sb. Od pravěku k dnešku 2 (1930); M. Szykowski in Polská účast v českém obrození 1 (1931, s. 435); V. A. Francev: O polských překladech RK (doplnek k studii B. Vydry z 1929), ČMF 1931, s. 160; W. Munthe: Et tsjekkisk nasjonalepos, in Litteraere falsknerier (Oslo 1933); J. Květ: O iniciálách v RK, Čes. bibliofil 1933, s. 15; K. Titz: O mém článku Tábora... (v LF 1932), LF 1933, s. 206; V. Z. (Závada): Nový boj o Rukopisy? (rozhovor s M. Weingartem), LUK 1934, s. 67; M. Hýsek: K historii RK (rozbor svědectví o nálezů) + (-vh-) Brzy po převratu byla obnovena rukopisná kampaň..., LF 1934, s. 67 a 95; R. Jakobson: K časovým otázkám nauky o verši 1. Staročeský verš a Rukopisy, SaS 1935, s. 46; K. Titz: Studie o RK (slova setnina, sykot, Luděk, tábor), LF 1935, s. 121, 284, i sep.; K. Polák: Tvář rukopisných obránců (nové publikace), PL 21. 7. 1935; jw (J. Weil): Marx a Engels o RK, Tvorba 1935, s. 544; Zprávy Českosl. společnosti rukopisné, 1. řada, č. 1 – 19–20, 1935–38 (přísp. F. Adámek, K. Andrlík, F. Bielatowski, F. Mareš, J. Růžička, K. Třeska, V. Vojtěch, P. O. Zamfirescu aj.); A. Kraus: Jubileum, které jsme zaspali (1886), LidN 21. 2. 1936; V. Flajšhans: Zapomenuté jubileum (článek G. Parise posuzující RKZ jako padělek v Revue critique 1866), LF 1936, s. 139; J. Heyer: Rukopisné boje a jejich ohlasy ve Vídni, Dunaj (Viedeň) 1936, s. 230, i sep.; an.: Neznámý dopis T. G. Masarykův o tom, jak propukl spor o Rukopisy (G. Grabovskému z 1888), Čes. slovo 1. 5. 1936; J. Šebánek: Rukopisy po stránce paleografické, Věda a život 3, 1936/37, s. 116; F. Trávníček: Rukopisy po stránce jazykové, Věda a život 3, 1936/37, s. 196; R. Holinka: Rukopisy po stránce historické, tamtéž, s. 306, 343; E. Dostál: Rukopisy v českém výtvarném umění, tamtéž, s. 439; J.

Volf: Původ písma v Hankově vydání RK z r. 1819, Marginálie 1937, s. 6; V. Flajšhans: Linda a Rukopisy, SaS 1937, s. 155; J. Slavík: Pohrobci obránců Rukopisů, Sobota 1937, s. 264, 288; F. M. Bartoš: Doslov k listům prof. F. Marešovi o RKZ, NO 29. 12. 1937; A. Brückner: Fälscher an der Arbeit, Jahrbücher für Geschichte Osteuropas (Breslau) 1937, s. 597; J. Slavík: Masarykův boj proti padělkům, Sobota 1938, s. 38, 53; V. Jirátko: Drobnůstky k českému písemnictví 19. století 1. K předhistorii RKZ, LF 1938, s. 57; J. B. Čapek: Vztah Masarykův k literární historii do ukončení rukopisného boje, Naše věda 1938, s. 107 + Rukopisy z hlediska literárněhistorického, Věda a život 4, 1937/38, s. 350; A. Mazon: Die Gedichte der Königinhofer Handschrift und Claude Fauriel, Slawische Rundschau 1938, s. 169; J. Pekař: Rukopisy ze stanoviska historického, ČČH 1939, s. 209; A. Novák: Wesen und Bedeutung der tschechischen romantischen Dichtung, Slawische Rundschau 1939, s. 224; Zprávy Českosl. společnosti rukopisné, 2. řada, č. 1–11, 1939–41 (přísp. F. Adámek, J. Jindra, P. Jindra, K. Kettner, F. Mareš, B. Říha, K. Třeska, V. Zákrejs, P. O. Zamfirescu aj.); J. Skutil: Rukopisy a archeologie, Věda a život 6, 1939/40, s. 108; R. Jakobson: Le Slovo et les faux de Hanka, Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves (New York) 8, 1945/47, s. 269 → Selected writings 4 (Haag, Paříž 1966, s. 220); Oběžník Čes. společnosti rukopisné (1946, č. 1–2; přísp. F. Adámek, K. Andrlík, V. Götzl, J. Šohájek); Zprávy Čes. společnosti rukopisné, č. 1–7, 1947–51, rozmnož. (přísp. F. Adámek, K. Andrlík, B. Střemcha, J. Šerý, R. Štěpán, K. Urban, J. S. Vopravil); F. Vodička in Počátky krásné prózy novočeské (1948); W. E. Harkins in The Russian folk epos in the Czech literature (New York 1951); K. Horálek in Počátky novočeského verše, AUC Praha, Philologica 4, 1956; M. Součková: Forgeries of medieval epics, in Czech romantics (Haag 1958); A. Masaryková in Dětství a mládí (Pittsburgh 1960, Praha 1994); T. Ionescu-Nișcov: Bogdan Petriceicu-Hasdeu a „Rukopisy“ V. Hanky, SPFF Brno 10, ř. C – hist., 1961, sv. 8, s. 370; K. Horálek in Studie o slovanské lidové poezii (1962); V. Ficek: Vaškova účast v rukopisném boji, sb. Antonín Vašek v boji za práva lidu a za vědeckou pravdu (1964); J. Hrabák in Z problémů českého verše (1964); M. Heřman: K prvním německým pokusům o estetické hodnocení RK, ČLit 1966, s. 459; S. Z. Rutar: Staročeská ústní epika a písně ve středověkých rukopisech RZ, RU a RK, Zpravodaj (Chicago) 1966, č. 10 a 11; O. Králík: K. H. Mácha a Rukopisy, sb. Realita slova Máchova (1967); J. Špět: K politickému pozadí počátků boje o Rukopisy v r. 1886, Sborník NM v Praze, ř. C – lit. hist., 1967, sv. 12, s. 85; J. Kočí: Čeští fašisté a obrana RKZ, Dějiny a současnost 1967, č. 9; O. Vočadlo: Ohlas RK a počátky anglické bohemitiky, LD 3. 10. 1967; K. Komárek: Účast přírodovědců na výzkumu některých starých českých rukopisů, ČNM, odd. přírodov., 1967, s. 215; J. Dolanský: Libuřin soud z RZ a Kačićův Razgovor, AUC Praha, Phi-

lologica 1–3, *Slavica Pragensia* 9, 1967, s. 45; J. Skutil: Dvoji výročí Rukopisů, *Vlastivědná ročenka Okres. archivu v Blansku* 1967, s. 47; S. Z. Rutar: Medieval Czech heroic epics and the related songs: A problem in dating some manuscripts, sb. Fourth biennial conference on medieval studies: March 13.–15. 1968 (Kalamazoo b. d., 1968); L. Hosák: Anachronismus v RK (název Haná), *VVM* 1968, s. 138; M. Otruba: Poezie, mýtus a hodnota. Konkretizace a estetické hodnocení RK, *ČLit* 1968, s. 357; L. Hejdánek: Místo vědy v obrodě společnosti u T. G. Masaryka (též význam sporů o RKZ), *Sešity pro mladou literaturu* 1968, č. 21; O. Králík: Palacký a RKZ, *Index* 1968, č. 10 + in *Historická skutečnost a postupná mytizace mongolského vpádu na Moravu roku 1241* (1969) → (oboji) *Osvobozená slova* (1995); J. Dolanský: Preromantický okruh pramenů RKZ, *ČLit* 1969, s. 258; M. Otruba: RKZ v naší kultuře a společnosti, *Čes. jazyk a literatura* 20, 1969/70, s. 49 + *Mýtus a ritus. Pokus o sémantickou interpretaci obran pravosti RKZ*, *ČLit* 1970, s. 213; J. Špět: K účasti J. Kalouska v boji o Rukopisy, sb. *Orlické hory a Podorlicko* 3, 1970, s. 184; K. Komárek: Historie chemického výzkumu RKZ, *Sborník NM v Praze*, ř. C – lit. hist., 1971, sv. 16, s. 169; I. Nebeská: Nová literatura o RKZ, *SaS* 1971, s. 372; J. Kolár: Z Fejfalikovy korespondence s Prahou (z 1854–59, hlavně o rkp. padělcích), *Sborník NM v Praze*, ř. C – lit. hist., 1971, sv. 16, s. 135; J. Dolanský: Lindova Záře a RKZ + Dvě varianty „Záboje“ z RK, *ČLit* 1972, s. 223 a 328; L. P. Laptěva: Kralevdorskaja i Zelenogorskaja rukopisi v osveščenií russkoj literatury 19. i načala 20. vekov, *Sborník NM v Praze*, ř. C – lit. hist., 1973, sv. 18, s. 1; I. Dorovský: První překlady RKZ do makedonštiny, *SPFF Brno*, 22, ř. D – lit. vědná, 1973, sv. 20, s. 243 → *České země a Balkán* (1975); N. Djordjević in *Zbornik istorije književnosti* (Bělehrad 1974); K. Horálek: Kontakty a nezávislé paralely. Metodologické poznámky k literárním padělkům (zejm. syžetové paralely RKZ), *Slavia* 1974, s. 252; M. Otruba, P. Vašák: První užití matematiky v české jazykovědě (A. Seydler ve sporech o RKZ 1886), *Pokroky matematiky, fyziky a astronomie* 1974, s. 86; K. Krejčí: Některé nedořešené otázky kolem RKZ (vznik v době baroka, autorský podíl J. Jungmanna), *Slavia* 1974, s. 378; O. Králík: O literárních mystifikacích v předběžné době, sb. *Studia Bohemica* 1, 1975, s. 15; M. Těšitelová, I. Nebeská, J. Králík: On the quantitative characteristics of the Czech texts of disputed authorship – RKZ, sb. *Prague studies in mathematical linguistics* 5, 1975, s. 119; P. Čornej: Vystoupení Z. Nejedlého proti RKZ v r. 1937 a jeho ohlas, *ČLit* 1977, s. 46; J. Loužil: Bernard Bolzano a Rukopisy, V. A. Svoboda + Bernard Bolzano a Rukopisy, J. Linda, *ČLit* 1978, s. 54 a 220; M. Komárek: Odkaz J. Dobrovského a boje proti RKZ, sb. *Poceta Josefu Dobrovskému*, Václavkova Olomouc 1978; M. Svatoš: Kuriozita ke sporu o RKZ (o rkp. sborníku prací na obranu RKZ z 1899), *Zprávy Spolku čes. bibliofilů v Praze* 1981,

s. 67; J. Glückselig: Bude V. Hanka rehabilitován?, *Zápisník* 1983, č. 12–14; V. Macura: Ideál, hra a mystifikace v české obrozenské kultuře, *Slavia* 1983, s. 35; V. Ficek: Antonín Vašek, *Vlastivědné listy* 1986, s. 16; K. Horálek: K literárním mystifikacím slovanšského obrození, *Slavia* 1986, s. 259; J. Kolár: Julius Fejfalik – kapitola z dějin české literární historie, *ČLit* 1986, s. 339; J. Opat in *Filozof a politik. TGM 1882–1893* (Kolín n. R. 1987, Praha 1990); J. Enders in ed. *Rukopis zelenohorský a královédvorský* (1991); M. Komárek: K některým aktuálním otázkám transkripce RKZ, Z. Niedziela: Polscy obrońcy Rękopisu królowodzkiego, oboji sb. Jan Gebauer (1991, s. 103, 113); J. Plášil: Spor kolem Rukopisů nekončí, *Obzory* 1991, č. 3–9; J. Polák: K otázce podílu V. Hanky na vzniku Rukopisů, *Dějiny a současnost* 1991, s. 62; Z. F. Daneš: Jsou RKZ jihoslovanského původu?, *Sborník NM v Praze*, ř. C – lit. hist., 1992, sv. 37, s. 1; J. Glückselig: Neprávem odsouzený buditel, *Interpress magazin* 1992, č. 6; V. Macura: Nesoustavná poetika (o smyslu obrozenských mystifikací), *Iniciály* 1992, s. 52; M. Otáhal: Význam bojů o Rukopisy, *Masarykův sborník* 7, 1992, s. 25; M. Otruba: Právě kontra neprávě Rukopisy – a co dál, *LitN* 1992, č. 33; M. Procházka: Obrozený Ossian. Macphersonův model a produkce dějinnosti v české romantické kultuře, *ČLit* 1993, s. 25, a sb. *Český romantismus v evropském kontextu* (1993); J. Rulf, J. Rak: Žít ve zbožné lži. Dějiny bojů o Rukopisy nekončí, *Reflex* 1994, č. 22; M. Svatoš in *Česká klasická filologie na pražské univerzitě 1848–1917* (1995); H. G. Skilling in T. G. Masaryk. Proti proudu 1882–1914 (1995); J. Hájek: Boj o Rukopisy aneb Cesta k sebepoznání, *LidN* 15. 2. 1996; J. Rak: Sto let od rukopisného boje, *Týden* 1996, č. 16.

mo

Jan Rulík

* 20. 2. 1744 *Žleby* u Čáslavi
† 6. 3. 1812 *Praha*

Autor z okruhu M. V. Krameria; tvůrce výchovných povídek, situovaných na český venkov, příležitostný básník a dramatik; popularizátor vlastenecké práce, autor historických studií, popisů památných objektů v Čechách a náboženské literatury, překladatel z němčiny.

Křtěn Jan Nepomuk Josef. Lat. skladby podepisoval Rullikius. – Školu začal navštěvovat ve Žlebech. Čtyři třídy gymnázia absolvoval v premonstrátském klášteře v Želivi, kde byl choralistou, pak přešel do Prahy na jezuitské novoměstské gymnázium. Na pražské univerzitě studoval tzv. filozofii a teologii. Přípravo-